

הסיפור המלא מאחרי נפילת בנק א"י בריטניה:

נגיד בנק ישראל סיכן מאות מיליונים

הבנק הדתי הוכנס כחלק מעסקה עם המכד"ל

מוכיל בן ציון

הודיע לבן ציון כי אם לא ימכור את הבנק במהירות, "יתפוס" אותו בנק ישראל אל, וכי היתר שניתן לגמור אותו את העסקה במהירות הוא יסת מבל"ל.

הסיבה: לבנק נוצר גירעון של תשעה מיליון דולר שלא יכול לגייס, בגלל ה-

לבנק לאומי ישראל ללא כל זעזועים — ובנק זרובל נמכר, אף הוא ללא כל זעזועים, לקבוצת בנק הפועלים. השרים דחו מכליול את עמדתו של הנגיד, בירכו על המוגמר בין בנק הפועלים ובנק המזרחי לבין בעלי בנק בריטניה. אך השרים, בישיבת הממשלה, ביום ה' ראשון בלילה, לא ידעו עובדה נוספת: ימים אחדים קודם לכן עשה זנבר כל מה שביכולתו, כדי שבנק בריטניה יימכר ל- בנק לאומי, ולא לבנק הפועלים. המגעים בין מנכ"ל בנק ישראל-בריטניה, עוז'ה יהושע בן ציון, שהוא פעיל נלהב בתנועת ארץ ישראל השלימה, לבין

הפקיד כספים בבנקים קטנים המציעים ריבית גבוהה יותר. אבל נגיד בנק ישראל הנוכחי, זנבר, רוצה להראות בסוף השנה רווחים משמעותיים, לקבל על הפקדות המטבע-הזר של ישראל רווח גבוה. לכן החליט להסתכן בהפקדתן של יתרות המטבע-הזר של ישראל בבנקים קטנים, כדי לקבל ריבית והפקיד 30 מיליון מרקים גרמניים בבנק ישראל-בריטניה, כדי לקבל ריבית גבוהה יותר. בכך נהג ככל ספקולאנט בבורסה — אבל סיכן את עתידה של מדינת ישראל. סיבה נוספת: כיצד ייתכן ש- בנק ישראל לא ידע מה נעשה בבנק-ברי-

טניה ממשלת ישראל התבוננו זה בזה בפליאה. מעולם לא ראו את נגיד בנק ישראל, משה זנבר, מתעקש עדיין על דבר כה בלתי-הגיוני. בפניהם הובאה הצעה של שר-האוצר יהושע רבינוביץ', כי בנק ישראל-בריטניה (החלק הישראלי בו בלבד), יימכר לבנק הפועלים ולבנק המזרחי, כדי למנוע מראש מצב בו תיתכן מפולת של הבנק. שני הבנקים האמורים הודיעו על הסכמתם לקנייה, ובנק ישראל-בריטניה הסכים ל- מכר.

ואילו נגיד בנק ישראל התעקש. הוא נלחם בכל-עוז כנגד עסקת-המכר, ובעד

הנגיד התחבב

פניקה בעולם עם התמוטטות בנק הארשטדט הגרמני. פיקדון של הבנק בשווייץ, עליו נמסר כי הוא חופשי, התגלה כמשועבד בגלל עסקאות אחרות, נוצר חשש כי הבנק לא יעמוד בהחייבויותיו.

בן ציון התקשר עם יפת, וזה השיב כי הוא מעוניין לקנות, אך רק אחרי בדיקה — הוא לא יקנה חתול-בשק.

באותו מוצאי-שבת עצמו התקשר טלפון בית גם מנכ"ל בנק המזרחי, אהרון מאיר, וביקש להצטרף לרכישה (לדברי מקורות בבנק המזרחי התקשר מאיר לראשונה כבר ביום החמישי). בן ציון השיב כי הוא מקיים מגעים עם בנק הפועלים, הציע ל- מאיר לפנות אל לווינסון, לבקש שיצרפו לעסקה.

ביום הראשון בבוקר הגיע בן ציון ל- משרדו של לווינסון, להמשיך המגעים, לפתע צילצל הטלפון, והשניים נקראו ב- בהילות ללישכת שר-האוצר בירושלים. משהגיעו, נכנס לווינסון לחדר, ואחריו בן ציון — גם הוא לחדר.

רבינוביץ' אמר כי יש לסיים את העסקה עוד באותו יום, וכי לא ייתכן ש- יקרה כאן מה שקרה בגרמניה (הבנק ה- פרטי הגדול בגרמניה, הארשטדט, התמוטט בגלל השקעות בעסקות מטבע-זר, ועקב הפסדים שנגרמו מעסקאות אלו).

לחצו של רבינוביץ' למכירה ל- בנק הפועלים ולהמזרחי גסיחור, נועד לפיט לנכונות המכד"ל לממן שלה. בנק המזרחי מקורב ביותר למכד"ל, ושריה עומדים בראשו. הגדלת המזרחי ענייני בנק בריטניה יבואו להוות חלק מן המחיר שישלם המכד"ל. בנק הפועל הרחבת הממשלה. שכן, בנק הפועל עזים יבוא לרכוש את בנק בריטניה, כמעט ללא עזרה.

בן ציון, לווינסון ומאיר התיישבו מיד לסגור עסקה, המשיכו בכך עד החתימה — עם עלות השחר.

כל אותה שעה ישבה הממשלה הכן, לפי דרישתו של זנבר, לכל מיקרה בו יתפוצץ המשא-המתן — אז תוכל להתגלות מישאלתו, "לתפוס" את הבנק בידיו. גשם בגלל חשד למעשים פליליים. מעשה הנגיד, הגיעו הצדדים לידי הסדר. עליו חתם הנציג חכירי של בנק ישראל-בריטניה באנגליה, הארי לנדי, שהגיע ארצה לצורך זה.

אולם, בחצות יום שני, הודיע הנגיד לראשי בנק הפועלים ומזרחי על ביטול ההסכם. בנק ישראל החליט לתפוס את הבנק בגלל חשד למעשים פליליים. מעשה זה הרהים את הכל, ובעת כתיבת שורות אלו עדיין נמצאים כל הנוגעים בדבר בלישכת שר-האוצר בירושלים. בניסיון לבטל את ההחלטה השרירותית, שכן, שני הבנקים הסכימו לכסות הפסדים בשיעור של 15 מיליון ל"י, וכל מה שמעל לכך, תכסה הממשלה. עכשיו תשלם הממשלה הכל,

האגורה

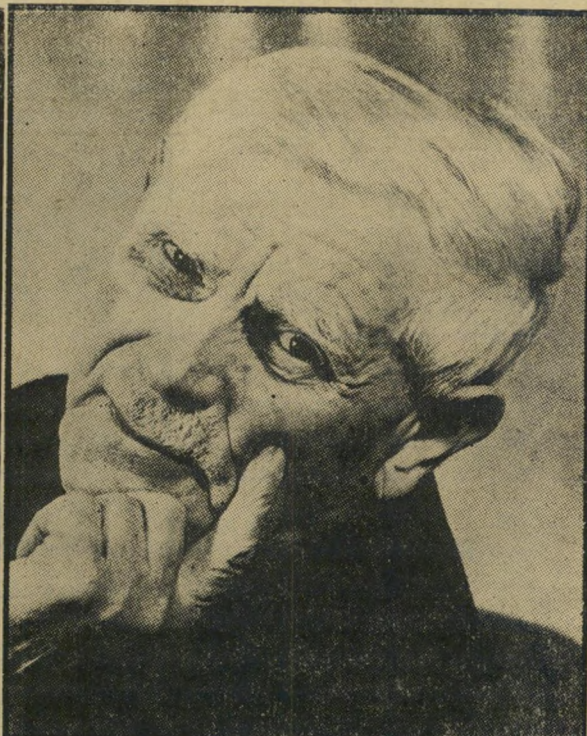
שוכתה ביחס

אנשים שקבלו אצלנו ייעוץ לגבי סכומים קטנים מבקשים היום ייעוץ לגבי הסכומים שגדלו. זהו אחד הצדדים החזקים שלנו.

בנק ארץ-ישראל-בריטניה בע"מ

ת"א-אביב	ירושלים	חיפה	תל-אביב	יפו
רח' מנחם פריד 20	רח' מנחם פריד 20	רח' מנחם פריד 20	רח' מנחם פריד 20	רח' מנחם פריד 20

המשקיע הזר

נחום זאב ויליאמס, שעשה מאות מיליוני לירות שטרלינג בדרך הקשה, רכש בארץ את בנק הפועלים והפכו לבנק ארץ-ישראל-בריטניה, מן הגדולים במדינה. ויליאמס נפטר שנים מיספר לפני המשבר שפקד את עיסקי הבנקאות של מישפחתו.

כך שבנק ישראל יטול את ניהול בנק בריטניה לידיו. מדוע כה חשש נגיד בנק ישראל פן יתמוטט בנק בריטניה? מדוע ביקש ל- מנוע, בכל מחיר, את העברתו לידי בנק הפועלים, העדיף שיפול לידי בנק לאומי או לידי-ישראלי? מדוע תפס את הבנק בכח החוק, ופוצץ את מכירתו על סף החתימה?

ידע היטב כי אם יפת יקח לידיו את הבנק, ידאג להעלים את פרשת המפקדות. משום כך עשה ככל יכולתו למניעת העברת הבנק לידי בנק הפועלים.

מסע-הפאניקה

של הנגיד

השרים זכרו היטב, כי בשנת 1966 נטל בנק ישראל לידי שני בנקים אחרים, פויכטוואנגר ואלרן, והדבר גרם אז לבנק ישראל להפסד של למעלה מ- 100 מיליון לירות. הם זכרו גם כי הבנק השלישי שהסתכן אז, בנק קרדיט, נמכר

טניה? שבע שנים אחרי התמוטטות פויכטוואנגר-אלרן-קרדיט, הפרשה חזרה על עצמה. והרי בנק ישראל יודע על כל עסקה של כל בנק. היכן הוא היה בי שנים האחרונות בהן ניהל בנק בריטניה עסקאות בחו"ל במאות מיליוני דולר? היחסים בין זנבר ללווינסון גרועים ביותר, ואילו יחסיו עם יפת מצוינים. זנבר ידע היטב כי אם יפת יקח לידיו את הבנק, ידאג להעלים את פרשת המפקדות. משום כך עשה ככל יכולתו למניעת העברת הבנק לידי בנק הפועלים.

מסע-הפאניקה

של הנגיד

השרים זכרו היטב, כי בשנת 1966 נטל בנק ישראל לידי שני בנקים אחרים, פויכטוואנגר ואלרן, והדבר גרם אז לבנק ישראל להפסד של למעלה מ- 100 מיליון לירות. הם זכרו גם כי הבנק השלישי שהסתכן אז, בנק קרדיט, נמכר

הנגיד הקודם של בנק ישראל, דודי הורוביץ', היה מקפיד להפקיד את יתרות המטבע של ישראל בבנקים בטוחים, כגון צייטס מנהאטן, פירסט נשיונל, או בנקים אחרים מסוג א"א. מעולם לא התפתה ל-